

VEKERDY TAMÁS
ROVATA

VÉSZHELYZETBEN

„Mindenekelőtt azonban választ kell találnunk arra a gyakran feltett kérdésre, hogy van-e közvetlen összefüggés az iskola intézménye és a diákok öngyilkossága között. Ezt ugyanis tényként állítják a szülők, a diákok és a médiumok is minden olyan esetben, amikor egy diák önkéntesül vetett véget életének. A »diáköngyilkosság« gyakorta használt kifejezése is azt a feltételezést hordozza magában, hogy a tanuló öngyilkosságát közvetlenül vagy éppen közvetve az iskolai helyzete váltotta ki. Sokan arra a krónikus túlterhelésre és a túlzott elvárásra mutatnak rá, amit a

Jelen Iskolarendszer generál. Ez a szemlélet semmit sem veszített a népszerűségéből annak ellenére, hogy nyolcvan év óta tudományosan cáfolják.

A »diáköngyilkosság« néven számon tartott öngyilkosságokat nem annyira az iskola vonatkozásában, mint inkább a fiatalnak a diák mivolta szempontjából kell megvizsgálni.

Soha nem az iskola az öngyilkosság egyetlen oka. Abból kell azonban kiindulni, hogy az iskolai stressz, az iskolai félelmek, a teljesítménykényszer és az érdemjegyek miatti nyomás mentén a már meglévő öngyilkos tendencia a felszínre törhet, és felerősítheti az öngyilkossági késztetés dinamikáját. Ez összecseng azzal a megfigyeléssel, hogy általánosságban a fiatalok különféle kockázati magatartásában különösen nagy szerepet játszanak az iskolai nehézségek. Ebben az életkorban a fiatal személyből nézve az iskolai teljesítmény áll a személyes problémák listájának az élén, és így tartósan meghatározza a fiatalok életének valóságát. Ennek ellenére biztosan megállapíthatjuk, hogy soha nem az iskolai helyzet és az iskolai terhelés az öngyilkosság egyetlen kiváltó oka, hanem legfeljebb a kiváltó okok egyike.”

GRAFIKA: SZÜCS ÉDJÁ

A bajorországi evangélikus és katolikus egyház szakembereinek összefogásával íródott meg a *Vészhelyzetben* című kézikönyv (alcíme: *A halál és más krízishelyzetek feldolgozása az iskolában*). Magyarul most az Evangélikus Valláspedagógia sorozat második köteteként jelent meg (sorozatszerkesztő: Rozs-Nagy Szilvia). Ebből idéztem a Diákok öngyilkosságát követő krízisintervenciók című fejezet bevezető szavait. A könyv Bajorországban négy év alatt öt kiadást ért meg; az első kiadáshoz írott előszó ezekkel a szavakkal kezdődik: „Segítetek az embereknek élni!” – az ötödik kiadás előszava pedig a fenyegetettség, a féktelen alkoholfogyasztás, a diszkóbalaszok és a szélsőjobboidali megnyilvánulások témaköréit emeli ki és azokat a rejtett problémákat, amelyek a szülők súlyos megbetegedéséből vagy a szeretethiányból fakadnak.

Néhány címszó a főbb fejezetekből: Halál és gyász az iskolában; Iskolai krízishelyzetek (kudarccs, félelem, zaklatás); Családi krízishelyzetek; Betegség; Szexuális bántalmazás; Fiatalok bűnözés; Világviságok; Szeretethiány – szerelmi bánat; Bevándorló gyerekek és fiatalok; Szélsőjobboidali magatartás.

Visszatérve a diákok öngyilkosságát követő krízisintervencióhoz: megismerkedünk az öngyilkossági adatokkal, majd a kríziskezelés és utógondozás főbb lépéseivel. Azonnali intézkedések: segítségkérés az iskolai krízisintervenció gyakorlott szakembereitől, válságtábor megalakítása, hiánytalan dokumentálása annak, hogy mely osztályok, tanulócsoporthoz és diákok a leginkább érintettek; intenzív gondozásokról csoportban és egyénileg is gondoskodni kell. Ezek persze már preventív elemek. Megismerkedünk a sokk, a tagadás, a gyász és a bűntudat érzéseinek kezelésével, a hátrahagyottakban feltámadó rejtett haraggal és annak fontosságával, hogy ez kifejezésre juthasson. Megtudjuk, hogy egyéni konfrontációs lehetőségeket a szülők és az érintett tanárok számára is biztosítani kell. Különös jelentőséggel bír a kockázatszűrés: azoknak a felderítése, akik tudtak az öngyilkossági szándékáról, illetve akiket életük során már ért sajátos megterhelés az öngyilkosság problémakörében. Minden így kiszűrt diákkal is személyes beszélgetést kell folytatni. A tanári karban és az iskola nyilvántartása előtt nyugodt keretek között kell megbeszélni a történeteket, csak így lehet hosszú távon feldolgozni. Semmiképp nem fordulhat elő, hogy az a benyomás szülessen, mintha az iskola el akarná tussolni az ügyet. Megbeszélni a megbeszélhetetlent, mondja az egyik marginális alcím, majd könyvünk kitér a felvilágosítás és megelőzés lehetőségeire, és sorra veszi az öngyilkosság fokozott veszélyének felfelismerhető vonásait.

Azt hiszem, hogy az Evangélikus Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Továbbképző Intézet és az Evangélikus Nevelési és Oktatási Osztály kiadványának minden iskola kézikönyvtárában ott van, ott lenne a helye.